WYDANIE WIECZORNE.

„GŁOS NARODU" Wychodzi dwa razy dziennie. Cena 4 halerze. Wychodzi dwa razy dziennie. „GŁOS NARODU"

Wychodzi dwa razy dziennie o godz. 12-ej w południe i o godzinie 6-tej wieczorem.

PRENUMERATA wynosi w Krakowie: miesięcznie 2 kor., kwartalnie kor. 6; za jednorazowe zanoszenie do domu dopłaca się 40 hal., za dwurazowe 60 hal.

Na prowincji: miesięcznie kor. 2 hal. 70, kwartalnie kor. 8. W państwie Niemieckiem kwartalnie kor. 10 w innych państwach: kwartalnie kor. 12. Za jednorazową wysyłkę dziennie dopłaca się 60 hal. miesięcznie. Zmiana adresu: 40 hal.

GŁOS NARODU

Dziennik założony w r. 1892 przez JOZEFA ROGOSZA.

Redaktor naczelny: Dr. Antoni Beaupre.

Osobna prenumerata na wydanie wiecz. wynosi miesięcznie w miejscu z odnoszeniem do domu 1 koronę.

Numer połudn. 10 ha wieczorny 4 hal Listy pieniężne przekazy na prenumeratę i inseraty. franco do Administracji „Głosu Narodu". Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyj przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie Monarchji i w państwie niemieckiem — Reklamacje nieopieczętowane nie podlegają opłacie pocztowej. — Rękopisy Redakcya nie zwraca. Adres Red.: Ul. św Krzyża l. 7. Adres tel. „Głosu Narodu" Kraków. Tel. Nr. 190.

Nr. 78 Kraków, niedziela 16 lutego 1908 r. ROK XVI.

Kronika

PRECZ Z TOWAREM PRUSKIM !

KUPUJCIE TYLKO U CHRZEŚCIJAN!

Kraków 15 lutego

— SPRAWY MIEJSKIE. Komisya administracyjna Rady m. odbyła wczoraj posiedzenie pod przewodnictwem prezydenta dra Leo. Naczelnik administracyi akcyzy przedłożył komisji administracyjnej zamknięcie rachunkowe za rok 1907 z dochodów i rozchodów przy poborze dzierżawionego od skarbu państwa podatku spożywczego, dalej przy poborze krajowych i gminnych opłat kosumcyjnych, wreszcie z dochodów i rozchodów zakładów miejskich: rzeźni, targowicy i b. zakładu kontumacyjnego.

Dochody brutto z wszystkich działów wzrosły w r. 1907 w porównaniu z rokiem 1906 o kwotę 186.127 koron, tak, że mimo bardzo znacznego wzrostu wydatków w tymże roku spowodowanego podniesieniem płac funkcyonaryuszów akcyzy, rzeźni i targowicy, dalej pomimo licznych adaptacyi w budynkach tych zakładów, czysty zysk wynosi poważną kwotę 97.074 koron.

Na tak pomyślne zamknięcie rachunkowe wpłynęły głównie dochody z samoistnych opłat gminy oraz rozwój zakładów rzeźni i targowicy.

Komisya sprawozdanie przyjęła do wiadomości, następnie rozpatrywała plany i kosztorysy uporządkowania targowicy t. j. budowy domu administracyjn. na pomieszczenie urzędu targowego biura pośrednictwa sprzedaży bydła poczty i kas targowych, wreszcie portyerówki. Budowa budynków tych ma być z wczesną wiosną rozpoczęta a w jesieni br. mają być one oddane do użytku. Budowa przychodzi do skutku częścią z funduszu miejskiego inwestycyjnego, częścia z funduszu subwencyjnego krajowego.

W końcu załatwiono kilka spraw administracyjnych osobistych.

— NASZE BRUKI. Drogowe budownictwo miejskie, na rok bieżący nie posiada jeszcze żadnego programu. Jedynie roboty około położenia chodników mogą być przedsięwzięte wobec gotowego materjału płyt betonowych. Tory jezdne u niektórych ulic domagają się naprawy lub zupełnego przebrukowania, w szczególności część ulicy Basztowej od ulicy Lubicz do placu Matejki. Ta część ulicy prowadzi z dworca kolejowego do miasta, jest więc najruchliwszym punktem: mimo to bruk znajduje się tu okropny, niebezpieczny dla ruchu kołowego. Podobnież część ulicy Siennej od Małego Rynku do gmachu poczty posiada liczne wyboje.

Najgwałtowniej jednak domaga się bruku ulica Długa, ktòra, mimo że jest jedną z najruchliwszych, do dziś dnia nie posiada go wcale, dzięki czemu w dnie słotne przedstawia smutny obraz bezdennego bagna.

— PROCES p. DOBRODZICKIEJ. Z Wadowie piszą nam: W poniedziałek rozpoczyna się przed tutejszym sądem przysięgłych zapowiedziany za dwa dni proces pani Dobrodzickiej, oskarżonej o zamach na Skałłona. Przewodniczyć będzie rozprawom prezydent Zawarski oskarżenie wnosić będzie prokurator dr. Karol Gruszczyński, obronnę prow. będzie dr. Lazarski Oskarżona wniosła przez swego obrońcę protest przeciw oskarżeniu, opierając się na tem, że wykonała zamach jeszcze w czasie, gdy była rosyjską poddaną. Protest ten jednak odrzucono.

W procesie będzie z pewnością omawianem polityczne położenie Królestwa Polskiego, po nieważ p. Dobrodzicka oświadczyła, że zamach wykonała z motywów politycznych. Między 23 świadkami, którzy protokolarnie poczynili zeznania, znajdują się: wicekonzula niemieckiego bar. Lerchenfelda, adjutanta gubernatora wojennego Krudener Struwego i ks. Gargarina. Ich zeznania będą w procesie odczytane.

— PRZYWRÓCENIE RUCHU KOLEJOW. Krakowska dyrekcya kolei państwowych komunikuje: Od dnia 13. lutego br. począwszy przyjmuje się przesyłki pospieszne, towary ulegające zepsuciu, żywe zwierzęta i artykuły aprowizacyjne przeznaczone do stacyi na szlakach: Lwów - Rzeszów, Lwów — Krasne — Brody i Stryj —Posada — Chyrowska - Przemyśl.

Z powodu zawiei śnieżnych wstrzymano dnia 12 lutego aż do odwołania ogólny ruch pociągów na szlaku Jarosław — Rawa Ruska.

Tegoż dnia podjęto ruch pociągów osobowych na szlakach: Rawa Ruska — Sokal, Chryplin — Delatyn i Chodorów — Halicz, na której to ostatniej przestrzeni kursują tylko pociągi No. 311, 312, 315 i 322.

Na częściowym szlaku Czarny Dunajec — Suchahora kolei lokalnej Nowy Targ — Suchahora podjęto ogólny ruch pociągów dnia 13 lutego br.

— WIELKA ZABAWA dla DZIECI i młodzieży urządzona 12 stycznia staraniem Towarzystwa pomocy naukowej dla Polek imienia Kraszewskiego przyniosła 644 k. 80 h. czystego dochodu. Komitet dziękuje serdecznie wszystkim, którzy przyczynili się do jej powodzenia a przedewszystkiem panom kupcom za liczne i piękne fanty.

KALENDARZYK KARNAWAŁOWY.

W sobotę dnia 15 lutego: Bal kupiecki w Starym Teatrze — Bal korpusu weteranów w Podgórzu w sali p. Benescha przy ulicy Mostowej w Krakowie, — Zabawa taneczna w Resursie urzędniczej. — Zabawa Kółka filologów w klubie pocztowym. — Kabaret i zabawa taneczna w Związku akademickim (Sławskowska 11)

W niedzielę dnia 16 lutego: Bal kucharzy w Resursie urzędniczej. — Bal robotniczy w „Sokole" podg. — Bal służby państwowej w „Sokole" krak. —Bal Polsk. Związku Zawodowego w Domu Robotniczym.

Poniedziałek dnia 17 lutego: Bal inspektorów policyjnych w Resursie urzędniczej.

We środę dnia 19 lutego: Bal artystyczny— kostyumowy w Starym Teatrze. — Bal na schronkę i bursę gimn. w sali ratuszowej podgórskiej —

We czwartek dnia 20 lutego: Wieczorek walcowy w Starym Teatrze.

W sobotę dn. 22 lutego: Zabawa taneczna z tombolą w Klubie pocztowym — Bal chóru robotniczego w „Sokole". — Bal ogólno akademicki w Starym Teatrze.

W sobotę dn. 29 lutego: Zabawa kostyumowa w „Eleuteryi". — Zabawa taneczna w Resursie urzędniczej. — Bal kostyumowy w kasynie wojskowem. — Bal rolników w klubie pocztowym.

W niedzielę dnia 1 marca: Reduta prasy w Starym Teatrze. — Bal szkoły tańców p. O. Doninga w „Sokole".

We wtorek dnia 3 marca: Zabawa taneczna w Klubie pocztowym. — Zabawa taneczna w Resursie urzędniczej.

Ruch wyborczy.

Zebranie stronnictwa demokratycznego odbyło się wczoraj wieczorem w lokalu „Ogniska" nauczycielskiego. Zebranie zagaił prezes stronnictwa dyr. Bandrowski, przedstawiając obecną sytuację polityczną w mieście. Przemówienie swe zakończył dyr. Bandrowski postawieniem imieniem komitetu wyborczego stronnictwa trzech następujących rezolucji:

1) Komitet wyborczy Polskiego Stronnictwa Demokratycznego pozostaje i przy obecnych wyboracn sejmowych przy podstawie Unji demokratycznej.

2) Komitet Polskiego Stronnictwa Demokratycznego przedstawi dwòch kandydatów i

3) Polskie Stronnictwo Demokratyczne głosuje na wspólną listę razem z mieszczańskiem stronnictwem demokratycznem.

Rozwinęła się obszerna dyskusja, po której, w głosowaniu rezolucję komitetu przyjęto. Na zakończenie przemówił dyr. Bandrowski zapewniając, że Polskie Stronnictwo Demokratyczne w Krakowie nie odstąpi od postawienia dwóch swych kandydatów.

Koło Mieszczańskie odbyło wczoraj wieczorem zebranie, na którem wybrano komitet przedwyborczy pod przewodnictwem p. Marcina Jarry.

Na Kotłowem odbyło się zgromadzenie komitetu rękodzielniczego pod przewodnictwem r. m. Kosobuckiego. Na posiedzeniu tem powzięto uchwałę wybrania komitetu ścisłego z zupełnem pełnomocnictwem do porozumienia się z innymi komitetami w naszem mieście opartymi na gruncie demokratycznym.

Uchwalono też domagać się kandydatury rękodzielniczej. Ogólne zebranie rękodzielników w tej sprawie odbędzie się w przyszłym tygodniu.

* *

Cała ta akcja przedwyborcza nie ma niestety wielkiego znaczenia, ponieważ — jakto wynika z rewelacji dr. Grossa, demokraci już darowali jeden mandat żydom, zatem obok dr. Leo, p. J. Federowicza i dr. Bandrowskiego — nie znajdzie już miejsca żaden rękodzielnik — chyba że demokratyczna lista była jedyną.

Telegramy.

OBRADY BUDŻETOWE.

WIEDEŃ. Komisya budżetowa Izby poselskiej obradowała wczoraj po południu w dalszym ciągu nad działem „podatki konsumcyjne“.

Pos. Mastalka poruszył kwestyę sanacyi finansów krajowych i stawia rezolucyę wzywającą rząd, by na sesyi wiosennej Rady państwa poczynił pozytywne propozycye co do sanacyi finansów krajowych.

Pos. Morsey wolałby zniżenie podatku od soli, nafty i rzeźnego, zamiast zniżenia podat. cukrowego. Występuje za ochroną austryackiego przemysłu naftowego wobec amerykańskich karteli.

Minister skarbu dr. Korytowski zaznacza, że w razie spełnienia wszystkich podniesionych życzeń co do zniżenia lub usunięcia podatków, stonowiłoby to ubytek 218 milionów koron w budżecie tj. połowę całego dochodu z podatków pośrednich. Minister nie jest specyalnie zwolennikiem pośrednich podatków; musi jednakże wskazać, że właśnie we Francyi, gdzie kwitnie dobrobyt, prawie wyłącznie posługują się pośredniemi podatkami. Zniesienie podatku gruntowego i konsumcyjnego podkopałoby jednolity gmach podatkowy. Zniżenia podatku cukrowego, które minister przyznał z powodów politycznych, a nie rzeczowych, naturalnie w Izbie panów nie będzie zwalczał. Przydzielenie podatku akcyzowego gminom spowodowałoby ubytek 24 milionów koron. Co do żądanego zniesienia podatku naftowego, oświadcza minister, że to przyniosłoby ubytek 20 milionów; obecnie, po ubytku 28 milionów z powodu zniżenia podatku cukrowego, nie może ta kwestya wogóle stanowić przedmiotu obrad.

W sprawie zapytania bar. Morseya co do krajowego przemysłu naftowego, minister przytacza szczegółowe powody, które wywołały obecne ciężkie przesilenie w galicyjskim przemyśle naftowym; podnosi przedewszystkiem jako najgłówniejszą przyczynę hyperprodukcyę, dalej okoliczność, że galicyjski przemysł naftowy spoczywa przeważnie w słabych rękach, a w końcu dotkliwą konkurencyę amerykańskiego Standard Oil Comp. Co do zapatrywania pos. Diamanda, że używanie nafty do celów opałowych jest nieracyonalnem, minister nie może się do tego przychylić; ze względu na kolosalną hyperprodukcyę używanie ropy do celów opałowych może tylko korzystnie wpłynąć. Używanie ropy do lokomotyw przyczyni się niewątpliwie także do rozwoju przemysłu naftowego. Jednakże na ten cel konieczne są przedewszystkiem odpowiednie przygotowania.

Podatek od wódki jest, w porównaniu z wszystkiemi innemi państwami, w Austryi wprost minimalny i socyalno demokratyczne stronnictwo nie miałoby racyi, gdyby podatek ten przewidziany dla sanacyi finansów krajow. zwalczało. Co się tyczy zniesienia należytości kontrolnych denaturowania, rząd prowadzi pertraktacye z Węgrami. Co się tyczy podatku od mięsa, kóry to podatek nie jest wprawdzie uciążliwym, ale zawsze niemile jest odczuwany, wyłuszcza, że chętnie przystąpiłby do gruntownej reformy tego podatku. Zniesienie na razie nie jest jednakże możliwe, ponieważ to spowodowałoby ubytek 16 milionów koron. Wobec udogodnień podatkowych dla przemysłowców przerabiających owocowy cukier, to minister przychylne wobec nich zajmuje stanowisko. W tej mierze pertraktacye z rządem węgierskim są w toku. Wkońcu co się tyczy kwestyi sanacyi finansów krajowych, minister dopiero z obrad ankiety, która się rozpocznie 7 marca będzie się starał wyciągnąć plan konkretny i nie chce zajmować stanowiska przed obradami.

Dr. Kolischer podniósł, że przez podatek na ftowy nie tylko ludność ale także przemysł naftowy jako taki jest poszkodowany. W żadnym kraju na świecie niema tak małej konsumcyi nafty jak w Galicyi chociaż tam bardzo często nie wiedzą, dokąd kierować nadwyżkę nafty, by nie zalała pól Mowca stoi na stanowisku, że podatek naftowy znacznie powinien być zmniejszony.

Następne posiedzenie odbędzie się we wtorek o godzinie 10 przed południem.

UBEZPIECZENIE URZĘDNIKÓW PRYWATNYCH.

WIEDEŃ. Postanowione przez ustawę pensyjną przymusowe ubezpieczenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1909 r. Jak się dowiadujemy, ogłoszenie przepisów wykonawczych do ustawy pensyjnej, jako też regulaminu dla biur krajowych ma nastąpić bezpośrednio.

Już zamianowano członków i zastępców dla prezydyum zakładu pensyjnego. Prezydentem — jak wiadomo — został zamianowany b. minister rolnictwa Leopold h. A u e r s p e r g. Z grupy pracodawców między innymi został członkiem zamianowany Samuel H o r o w i t z, prezydent Izby handlowej we Lwowie: z grupy pracowników Stanisław B a h l, dyrektor galicyjskiego związku prywatnych urzędników we Lwowie; zastępcami zaś w grupie pracodawców Kazimierz hr. S z e p t y c k i, właściciel dóbr. Dźwiniki (poczta Wybranówka) zaś z grupy pracowników Henryk S z a t k o w s k i, zastępca dyrektora Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

ZAMACH na FINLANDJĘ w DUMIE.

PETERSBURG. Sześćdziesięciu trzech posłów, przeważnie październikowców wniosło w Dumie interpelacyę do prezydenta ministrów w sprawie Finlandji. Interpelanci zapytują: czy prawdą jest, że finlandzki jenerał gubernator i sekretarz stanu nie zastosowali się do ustawy gdy przedkładali sprawozdanie o ogólnem znaczeniu państwowem wprost carowi, bez poprzedniego zbadania tych sprawozdań przez prezydenta ministrów Stołypina; dla czego wola cara wyrażona w manifeście z r. 1899 w sprawie połączenia kolei finlandzkich z siecią kolei państwowych nie została spełnioną, gdy tymczasem koleje finlandzkie i szwedzkie już są połączone i czy prezydent ministrów poczynił jakie zarządzenia przeciw takiem nielegalnemu postępowaniu władz finlandzkich.

ZAMACH MINOWY NA POCIĄG.

WARSZAWA. Z Szydłowa donoszą: Wczoraj o godzinie 1 i pół w nocy, na przystanku Szydłowiec odnogi dąbrowskiej (80-ta wiorsta od Dęblina) wykonano napad i zamach, w celu wysadzenia w powietrze pociągu osobowo-pocztowego i obrabowania go. Pociąg ten wyszedł ze Strzemieszyc dąbrowskich o godzinie 7ej wieczorem, a przybył do Szydłowca o godzinie 1 i pół w nocy. Niewiadomi napastnicy zepsuli uprzednio na przystanku aparaty telefoniczny i telegraficzny, a w pobliżu stacji na plancie pod łożyli dwie miny, połączone drutem z baterją elektryczną, umieszczoną nieopodal. Wybuch jednakże z powodu przerwania się przewodników nie nastąpił. Dzięki temu pociąg pocztowo osobowy stanął w Szydłowcu pomyślnie i odszedł po upływie 10 ciu minut. Napastnicy ukryli się nieścigani w poblizk. lesie. Osaczywszy stacyjkę uwięzili oni, uzbrojeni, i trzymali pod strażą przez cały czas przygotowań do zamachu dyżurnego pomocnika zawiadowcy, p. Gołębiowskiego, drożnika wpuszczającego pociąg oraz maszynistę i nadkonduktorów brygady pociągu towarowego stojącego na przystanku. Pomocnik maszynisty tego pociągu z przerażenia uciekł niewiadomo dokąd i do tej chwili nie powrócił.

Nikt zresztą szwanku nie odniósł.

HISZPANIA w MAROKO.

MELLILA. "Kanonierka „Jenerał Conha“ przybyła ze sztabem jeneralnym Mariny. Mitraliezy umieszczone na łodziach popierają operacje Kanonierka oddała wczoraj 49 strzałów.

MELLILA. Wojska hiszpańskie pod wodzą Mariny obsadziły wczoraj po słabej utarczce Marchica.

MADRYT. Nota ministerstwa spraw zagranicznych oświadcza, że obsadzenie Marchici ma tylko charakter prowizoryczny.

KATASTROFA w KOPALNI; 50 OSOB ZASYPANYCH

PIETERMARITZBURG. (Capland.) Skutkiem wybuchu gazów w kopalni węgla w Glencon 12 Eurepejczyków i 49 tubylców zostało zasypanych. Obawiają się, że nie będzie ich można uratować.

O KOLEJE BAŁKANSKIE.

WIEDEŃ. C. k. Biuro korespondencyjne donosi: Londyńska wiadomość Now. Wrem., której Austro-Węgry starają się u Porty o wyłączne prawo na wszelkie koncesye w wilajetach kossowskim i salonickim, jest w zupełności zmyśloną, jak się zdaje w tym celu, aby rosyjskiej prasie dać nowy materyał do agitacyi przeciw Austro-Węgrom.

Projekt, podnoszony przez paryski dziennik Temps, w sprawie k o l e i D u n a j - A d r y a t y k, która ma być kompensatą dla Rosyi za bośniackie połączenia kolejowe, mógłby być w Wiedniu j e d y n i e z s y m p a t y ą p o w i t a n y. Panuje tu bowiem przekonanie, że im więcej połączeń kolejowych istnieć będzie w Turcyi, tem więcej przyczyni się to nie tylko do naszej gospodarczej ekspanzyi, ale także do uspokojenia ludności macedońskiej. Jest to jednakże kwestya którą w pierwszym rzędzie musi S e r b i a z a ł a t w i ć z T u r c y ą.

LONDYN. „Daily Graphic“, omawiając projekty kolejowe do Mitrowicy, pisze: Rząd wiedeński wobec niepewnej przyszłości austryackiego handlu, musiałby być nierozsądnym, gdyby nie użył jasnego wyjścia i ustąpił wobec przesadnej politycznej bojaźliwości. Nietykalność Turcyi jest dostatecznie zapewnioną przez traktaty i wspólne interesy wszystkich mocarstw. Ruch światowy może tylko na tem zyskać, jeżeli przyjdzie do skutku to przedsiębiorstwo, przez które podróżowanie, ruch i rozszerzenie cywilizacyi będzie umożliwione w tych okolicach, które doprawdy bardzo tego potrzebują.

SKAZANIE POSŁA.

PETERSBURG. Sąd w Saratowie skazał posła III. Dumy K o l i u b a k i n a na 6-o miesięczne w i ę z i e n i e, ponieważ w r. 1906 w wygłoszonej w Saratowie mowie, wzywał do posłuchania manifestu wyborskiego.

Wydawca i redaktor odpowiedzialny dr. Antoni Beaupre. W drukarni „Głosu Narodu“ pod zarządem Stanisława Tomaszewskiego.